

Kulotus

Viri Teppo-Pärnä

Kulotus sopii niitetyille ja laidunnetuille perinnebiotoopeille sekä kunnostettaville kohteille, joille on kertynyt kariketta ja kuloheinää. Syömättä jääneen kasvillisuuden ja karikkeen poisto helpottaa vuotuisia hoitotoimia ja edistää uutta kasvua. Myös tiheä niitylajistoa tukahduttava katajikko voidaan harventaa polttamalla. Nummilla kulotus on ollut perinteinen tapa hoitaa laidunalueita. Kulotusta on käytetty myös tiheän ruovikon hävittämisessä rantaniityiltä.

Kulotus vapauttaa ravinteita ja edistää kasvillisuuden tuotantoa, joten rehevöitymisen estämiseksi tarvitaan tehokasta jatkohoitoa, kuten niittoa tai laidunnusta. Kulotus voi olla tuhoisaa joillekin perinnebiotooppien hyönteisille ja pieneliöille, joten koko aluetta ei pidä kulottaa yhdellä kertaa. Toisaalta monet perinnebiotooppien eliölajit hyötyvät kulotuksen kasvupaikkaa kuivattavasta vaikutuksesta.

Kulotusajankohta ja sääolosuhteet

Suosittelava kulotusaika on keväällä ennen kasvun alkamista. Rantaniityillä kulotus on suoritettava aina hyvissä ajoissa ennen lintujen pesintää. Myös syksyllä voidaan kulottaa.

Kulotus onnistuu parhaiten kuivalla ja tyyneellä tai heikkotuulisella poutasäällä. Pieni tuulenvire on jopa eduksi, sillä se kuivattaa kostea kasvillisuutta ja auttaa tulta leviämään vaikeassa maastossa. Liian kuivaa maastoa ei saa kulottaa. Maan tulisi olla mieluummin aavistuksen kostea. Lämpötilalla ei juuri ole merkitystä, eikä pakkaneenkaan haittaa kulotusta.

Tuulen suunta ja maaston kaltevuus ratkaisevat mistä suunnasta ja miten alue poltetaan. On huomattava, että tulelle ylämäki on kuin myötätuuli ja alamäki kuin vastatuuli. Kova tuuli tai maastoon nähden hankala tuulen suunta voivat estää kulotuksen kokonaan.

Kulotuksen vaiheet

Alkuun koko alueen ympäri kulotetaan turvavyöhyke, jonka yli tuli ei pääse leviämään ympäristöön. Myös kaikkien säästettävien kohteiden, kuten arvokkaiden puuyksilöiden tai pensasryhmien, ympärille tehdään turvavyöhykkeet. Turvavyöhyke poltetaan hitaasti ja pienenä rintamana. Tulen pitää olla koko ajan hallittavissa ja se pidetään kurissa reppuruiskujen ja rautaharavien avulla.

Tulta hallitaan rautaharavan avulla. Sytytyksessä piikit täytetään kuivalla heinäällä ja sammutuksessa harava varustetaan kostealla heinätupolla.

Viri Teppo-Päämä

LKA/ Matti Yläupa

Tiheän ja vanhan ruovikon kulottaminen parantaa ja nopeuttaa uuden, karjalle maistuvan kasvillisuuden kehittymistä.

Matalassa heinikossa turvavyöhykkeen leveydeksi riittää muutama metri. Jos kulotettava kasvillisuus on korkea tai kun kulotetaan pensaita ja puita, turvavyöhykkeen pitää olla jopa kymmeniä metrejä leveä. Polttonopeus ja palavan vyöhykkeen laajuus riippuvat maaston syttymisherkyydestä sekä käytettävissä olevan työvoiman, välineiden ja ennen kaikkea veden määrästä.

Usein turvavyöhykkeiden kulotus on hidasta ja suurin osa kulotukseen kuluva ajasta menee niiden polttamiseen. Turvavyöhykkeiden teko on kuitenkin edellytys onnistuneelle ja turvalliselle kulotukselle.

Kun turvavyöhykkeet on tehty, tuli voidaan sytyttää tuulen yläpuolelta. Kuloa levitetään sivusuunnassa ja tuulen annetaan hoitaa loput. Suotuisissa oloissa jopa useiden hehtaarien kokoinen turvavyöhykkeiden ympäröimä alue voi palaa muutamissa minuuteissa. Hankalissa ja kuivissa olosuhteissa edetään hitaasti ja vastatuuleen.

Kulotuksen jälkeen aluetta ja sen lähiympäristöä tarkkaillaan ja kyteviä sekä syttymisherkkiä kohteita kastellaan reppuruiskulla. Erittäin kuivalla säällä jälkivartiointia voi joutua jatkamaan jopa useita päiviä.

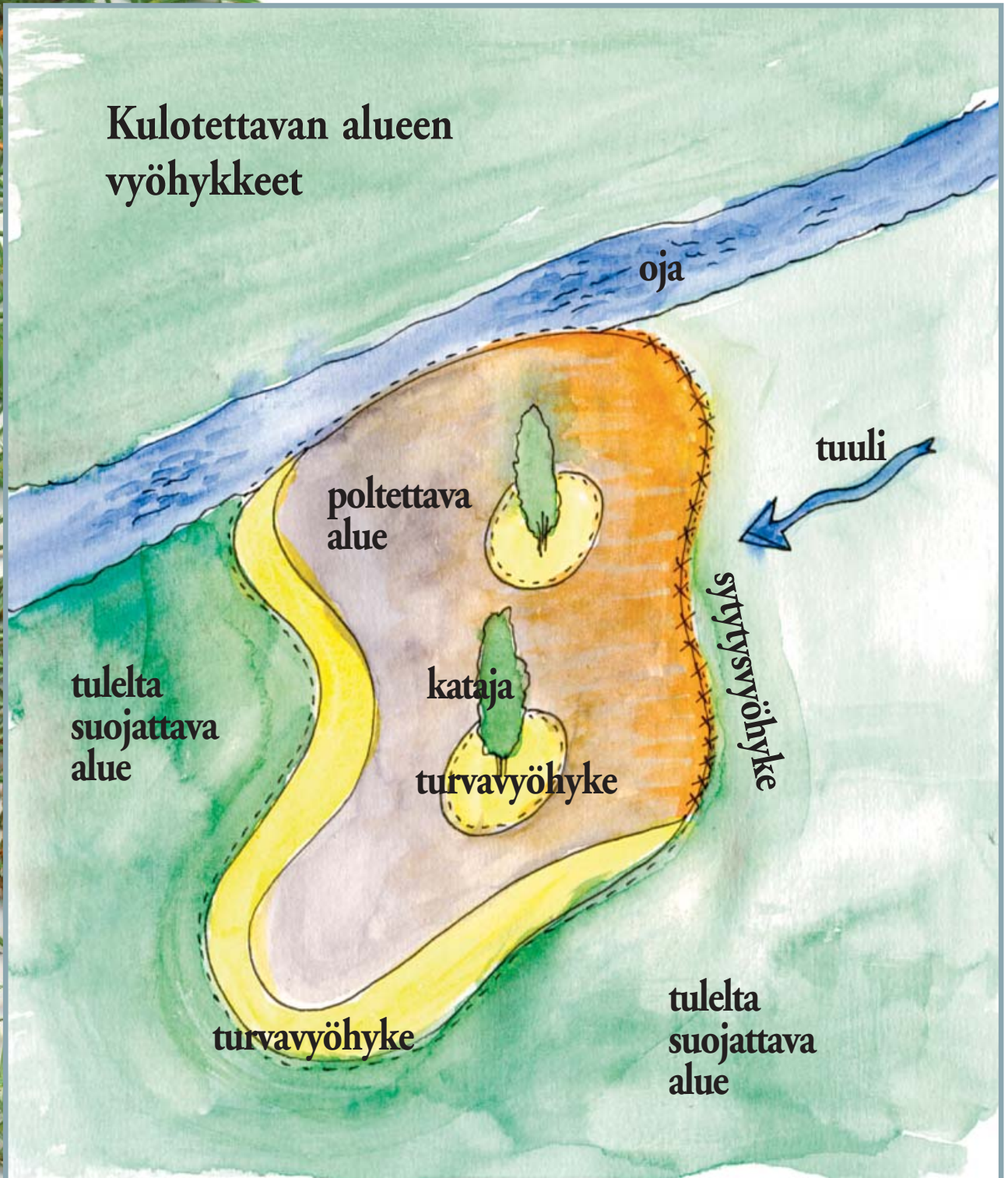

Kulotuksen keston vaikuttavat

- Säätila: liian tyyni ja liian tuulinen sää hidastavat kulotusta
- Maaston kaltevuus
- Alueen rikkonaisuus
- Tulelta suojeltavien kohteiden määrä
- Maaperän ja kasvillisuuden kosteus
- Ympäristön syttymisherkyys
- Kulotusväen ammattitaito

Kulon sammutus

Paikallinen vapaapalokunta voidaan pyytää paikalle varmistamaan tulen rajaus ja sammutus. Tämä on tärkeää etenkin kohteilla, joiden lähiympäristössä on asuinrakennuksia tai muita paloherkkiä kohteita. Jos paikalle ei saada tankkiautoja, sammutusvettä on varattava riittävästi suuriin vesiastioihin ja sankoihin.

kataja

Kulotukseen tarvittavat välineet

Sammutusta ja kulotuksen rajausta varten tarvitaan käsikäyttöinen ja ilmanpaineella toimiva reppuruisku, jonka vesisäiliöön mahtuu kerralla noin 10-20 litraa vettä. Reppuruiskun suuttimesta vesi tulee pieninä pisaroina, paremminkin sumuna. Mitä pienempi pisarakoko, sen tehokkaampaa sammutus on ja sen kauemmin vettä riittää.

Rautaharava on paras väline sytytyksessä ja sammutuksessa sekä tulen rajaamisessa turvavyöhykkeitä poltettaessa. Sytytyksessä haravaan kootaan kuivaa heinää, joka sytytetään ja liekit kuljetetaan haravalla hattuun kohtaan. Sammutuksessa haravan piikit täytetään mieluiten kostealla heinällä ja haravaa vedetään hitaasti maata pitkin liekkien yli. Harava toimii näin tulta tukahduttavana tuppona. Haravalla ei saa hakata tulta, jolloin palavat heinät lentelevät ympäriinsä ja levittävät kuloa.

Kulotuksessa tarvitaan kuumuutta kestävät luonnonkuiduista tehdyt vaatteet ja vahvat jalkineet. Hiukset on syytä suojata päähineellä.

Tarvittavat luvat ja ilmoitukset

Tulen tekoon tarvitaan aina lupa maanomistajalta. Suojelualueilla kulotus suunnitellaan alueen hallinnoinnista vastaavan tahon kanssa.

Kulotuksesta on aina ilmoitettava paloviranomaiselle. Mikäli kulotettava alue on laaja ja sijaitsee asutuksen tuntumassa, kulotuksesta on syytä tehdä ilmoitus myös aluehälytyskeskukseen.

Kulotuksen kustannukset

Kulotuksen kustannukset muodostuvat pääosin työhön osallistuvan henkilöstön kuluista ja hankittavista työvälineistä. Reppuruiskuja ja haravia saa puutarha- ja maataloustarvikekaupoista. Reppuruiskujen hinta vaihtelee 50-100 euroon. Reppuruiskuja voi myös tiedustella puutarhavälineitä vuokraavilta yrittäjiltä.

Kulotuksessa maltti on valttia, ja se on paras suorittaa kokeneen tekijän johdolla.

Tarvittavat välineet

- Reppuruiskut
- Vesisangot
- Rautaharavat
- Asianmukainen vaatetus ja vahvat jalkineet

Olli Borg